Muziek downloaden met KaZaA, Grokster e.a.

Heldendaad of misdaad?

Napster moest uiteindelijk het onderspit delven en werd opgeslorpt door 'aartsvijand' Bertelsmann.

De hele heisa rond het muziekdownloadprogramma Napster heeft wel iets van episodes uit Star Wars. De eerste vrijheidsstrijder voor gratis muziek en films, Obi Wan Napster wordt opgeslorpt door de duistere krachten van de platenmaatschappijen. Wie zijn nu eigenlijk de goeden en de slechteriken in het Napster-verhaal?

Napster was een rolmodel voor de internetgeneratie: in cyberspace is alles mogelijk, dus ook het gratis 'delen' van muziek en films. Maar mettertijd bleek dat ook Napster niet aan de 'echte' wereld kon ontsnappen: het bedrijf werd verplicht alle *MP3's* waarop copyright berustte, van zijn site te weren. Waarna geen kat nog in de site geïnteresseerd was en Napster roemloos failliet ging. Als klap op de vuurpijl werd Napster opgekocht door Bertelsmann, een mediagigant die door menig Napster-fan van het eerste uur ongetwijfeld als de grote vijand werd beschouwd. Ook andere downloadsites als **Grokster**, **KaZaA**, en **StreamCast Networks** liggen onder vuur. Zijn al die downloadsites dan eigenlijk opgezet door een bende criminelen? Hoe noem je dan de miljoenen mensen die gretig van deze sites gebruikmaken? Zijn dat moderne Robin Hoods? Of storten ze ons allemaal in het verderf omdat ze de platenindustrie, en op termijn alle artistieke creativiteit, ondermijnen?

Juridisch advies

We gingen te rade bij Leo Neels. Neels, in een ver verleden nog topman bij VTM, houdt zich bezig met de juridische kant van de media. Hij doceert Mediarecht aan de K.U. Leu-

ven en is dus uitstekend geplaatst om ons een antwoord te bieden op deze vraag: "Al wie muziek of films aanbiedt op het internet zonder toestemming van diegene die hierop het auteursrecht heeft, begaat een overtreding," stelt Neels klaar en duidelijk. Met andere woorden: alle Napsters, Audiogalaxy's en KaZaAs van deze wereld zijn strafbaar.

Is de gebruiker strafbaar?

En hoe zit dat met degene die downloadt? Dat wordt al iets moeilijker, zegt Neels: "Als je als gebruiker zelf ook muziek of films voor downloaden ter beschikking stelt, ben je inderdaad ook strafbaar. Maar als je gewoon zelf downloadt, kan er over geargumenteerd worden. Uiteraard ben je onschuldig als je niet weet dat de muziek of films die je downloadt, eigenlijk zonder toestemming van de auteurs/eigenaars ter beschikking worden gesteld. Maar wie kan nu nog beweren dat hij hiervan niet op de hoogte is? Naïviteit is geen geldig verweermiddel. Als je redelijkerwijs verondersteld wordt te weten dat je meehelpt aan een misdrijf, dan ben je zelf ook strafbaar. Als iemand mij op straat een Jaguar verkoopt voor € 1.000, dan ben ik ook verondersteld om onraad te ruiken."

Of muziek en films downloaden strafbaar is, blijft dus voor interpretatie vatbaar. Maar eigenlijk ligt het probleem dieper, bevestigt Neels: "Het probleem is dat de meeste mensen het hele systeem van muziek downloaden en voor download ter beschikking stellen niet als een misdrijf beschouwen. Maar het is niet omdat het niet aanvoelt als een misdaad, dat het ook geen misdaad is."

Op de vraag hoeveel het kan kosten als je op namaak van cd's wordt betrapt, antwoordt Leo Neels: "Bij een eerste inbreuk kan je bestraft worden met een geldboete van 100 tot 100.000 Belgische frank. Na berekening van opdeciemen en euroconversie levert dit boetes op tussen € 500 en € 50.000. Bij een tweede inbreuk gelden dezelfde geldstraffen maar kan je er nog drie maanden tot twee jaar gevangenisstraf bovenop krijgen." Je bent gewaarschuwd!

Film: trailereffect

Gewapend met deze informatie gingen we naar de film- en muziekbazen. Wordt het tijd voor harde actie? Moeten Kazaa en consoorten onherroepelijk dicht en de verantwoordelijken achter de tralies?

Wat Kinepolis betreft, alvast niet. Bedrijfsleider Joost Bert stelt vast dat het filmbezoek in 2001, in volle Napster-hoogdagen, gestegen is tegenover 2000. "Het is maar een 'gut feeling', maar we hebben de indruk dat het downloaden van films het bioscoopbezoek zelfs ten goede komt," zegt Berts woordvoerster.

Nochtans berekende Hollywood dat de filmindustrie jaarlijks drie miljard dollar verliest door de filmdownloads. Dagelijks zouden er ongeveer 350.000 films worden gedownload, vaak nog voor die films in onze zalen zijn verschenen. We namen de proef op de som, en jawel: 'Sum of all fears', 'Scooby Doo' en '40 Days & 40 Nights', drie films die in Amerika zware kaskrakers werden, waren op zowat elke downloadsite terug te vinden nog voor de films in de Belgische zalen verschenen.

Toch heeft dit geen negatieve gevolgen voor

EEN CONFRONTATIE TUSSEN EEN ANONIEME DOWNLOADER EN IFPI-VOOR

In een poging om een dialoog tussen de twee partijen op gang te brengen, gingen we ook op bezoek bij een anonieme downloader die we voor het gemak hierna 'AD' zullen noemen. We vroegen AD naar de redenen voor zijn 'criminele gedrag' en confronteerden IFPI-voorzitter Goegebeur met deze argumenten.

- **AD:** "Wat mij betreft, heeft het downloaden van muziek niets te maken met de teruglopende cd-verkoop. Ik kocht sowieso al weinig cd's en koop er nu minstens evenveel of meer dan vroeger."
- **Goegebeur:** "Dan ben je wel eerder een uitzondering dan de regel. Niet alleen is er de nuchtere vaststelling dat de cd-verkoop wereldwijd terugloopt. Bovendien zijn de onderzoeken die zulke argumenten staven, allemaal uit niet-onverdachte hoek. Je kan er gewoon niet omheen: de cd-verkoop daalt dramatisch sinds Napster en zijn volgelingen zijn opgedaagd."
- **AD:** "Cd's zijn gewoonweg veel te duur, en daar worden alleen maar de platenbazen en grote groepen rijker van."
- **Goegebeur:** "Maar het zijn niet alleen de platenmaatschappijen die leven van de opbrengsten. Ook de ontwerper van de lay-out van de cd-hoes, je nichtje aan de toonbank van de Free Record Shop en de mensen die de cd's persen, moeten leven van de cd-opbrengsten. Vergeet niet dat we, in tegenstelling tot andere industrieën, onze productie niet uitbesteden aan één of ander lageloonland. Ook dat draagt bij tot de hoge kosten voor een cd. Bovendien wordt de winst op cd's aangewend voor het promoten van veelbelovende nieuwe groepen of singer/songwriters."
- **AD:** "Niet echt nodig, want van sympathieke jonge Belgische muzikanten koop ik wel de cd. Zulke initiatieven moet je als consument blijven steunen."
- **Goegebeur:** "Dat is bijzonder lovenswaardig, maar AD verliest één ding uit het oog: als de platenverkoop achteruit gaat, reageren de grote bazen van de internationale concerns zeer behoudend. Concreet betekent dit dat de promotie voor lokale groepen wegvalt, want in het beste geval is die goed voor enkele tienduizenden albums. Enkel artiesten als Jennifer Lopez en Britney Spears krijgen dan nog ondersteuning. Door dus enkel die sympathieke landgenoten te steunen, maakt AD ze eigenlijk

de Belgische bioscoopindustrie. De gedownloade films hebben integendeel haast een trailerfunctie: jongeren downloaden voor het plezier een recente film, zien dat die eigenlijk wel de moeite waard is, en kunnen niet snel genoeg naar de bioscoop om de film in zijn volle glorie te bekijken.

Muziek in mineur

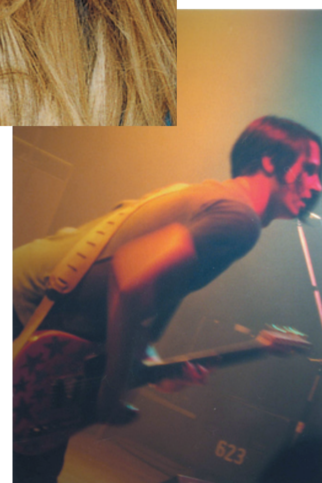
In de muziekindustrie weerklinkt een heel ander liedje. Erwin Goegebeur, voorzitter van de Belgische afdeling van de belangenvereniging voor de muziekindustrie IFPI (International Federation of the Phonographic Industry), begint met de nuchtere vaststelling dat de cd-verkoop in België het voorbije jaar met 10% gedaald is. “Natuurlijk zijn hiervoor diverse oorzaken te vinden,” relativeert Goegebeur, “maar het ‘sharen’ van MP3-bestanden is ongetwijfeld één van de grote boosdoeners.”
Van boosdoeners gesproken: Goegebeur wijst erop dat de grote platenbonzen meestal afgeschilderd worden als inhalige Dagobert Duck-achtige figuren, wier enige levensdoel is zoveel mogelijk villa’s met zwembaden te bouwen op kosten van de arme consument en artiest: “Ik kan je garanderen dat bazen van bedrijven die illegale kopieën verkopen, bakken meer geld verdienen dan ik,” verzekert Goegebeur.
Hij maakt meteen komaf met de mythe dat het enkel de grote platenlabels zijn die tegen de piraterij zijn: “De muzikanten houden zich gewoon liefst gedeisd omdat ze weten wat voor heisa het kan ontketenen als ze zich verzetten tegen het downloaden van muziek. Kijk maar naar de golf van verontwaardiging die Metallica over zich heen kreeg toen ze het aandurfden om zich openlijk tegen Napster en consoorten uit te spreken.”

— Stef Gyssels —

Erwin Goegebeurs, voorzitter van IFPI: “Zonder de platenverkoop van Jennifer Lopez en Britney Spears kunnen we talentvolle Belgische groepen niet ondersteunen.”

ZITTER GOEGEBEUR

ook een beetje kapot. Bovendien, wat is sympathiek? Ik heb het recht op mijn Coldplay en Faithless, maar heeft mijn moeder niet evengoed recht op Dana Winner? Vergeet niet dat muziek downloaden een inbreuk blijft. Ik kan toch ook niet beslissen om voorrang van rechts te weigeren aan een vent in een dikke Mercedes, maar wel te stoppen voor een knap meisje in een Kevertje?”

Terwijl AD even de laatste cd van Arno ging kopen, probeerde Goegebeur tot de kern van de zaak door te dringen: “Eigenlijk is het hele probleem dat elke AD ter wereld het downloaden en kopiëren van muziek als de gewoonste zaak van de wereld beschouwt. We hebben het meegemaakt dat een fan van een boysband naar zijn idolen ging en trots meldde: “I’ve got copy’s of all your cd’s!” En een andere die vroeg op welke sites hij hun muziek gratis kon downloaden.”

Een laatste mythe die Goegebeur wil ontkrachten, is dat muziek eeuwig gratis zou blijven: “Ten eerste: als de gebruikers blijven weigeren om cd’s te kopen en hun gerief van het internet blijven downloaden, kunnen de platenmaatschappijen steeds minder investeren in het promoten van diverse soorten muziek. Dan vallen ze terug op de grote namen die nog borg staan voor goede verkoopcijfers. Op termijn is het aanbod aan gratis muziek dus al een stuk minder interessant. Ten tweede: denk je nu echt dat je bij KaZaA gratis downloadt? Eén van de dingen die je mee installeert, is een stukje ‘spyware’ dat al je downloads nagaat en deze informatie commercieel benut. Je betaalt dus eigenlijk met een stuk van je privacy.”

“Dat klopt,” bevestigt AD, die net is teruggekeerd met de cd’s van Arno en Zornik onder zijn arm, “je downloadgedrag wordt geobserveerd en commercieel gebruikt, maar ze kunnen evengoed kijken naar welke andere sites je surft en misschien zelfs wel een kijkje nemen op je harde schijf. Dat is toch wel op zijn minst verontrustend te noemen. Gelukkig bestaat er intussen ook KaZaA Light. Een paar kerels met de juiste internetmentaliteit hebben de KaZaA software ontdaan van deze ‘spyware’ en bieden de mogelijkheid om zonder pottenkijkers je favoriete muziek en films binnen te halen.” Ironisch detail: KaZaA overweegt gerechtelijke stappen tegen deze ‘criminelen’.